

NACIONALINIS VĖŽIO INSTITUTAS

*globalioje
kovoje su
vėžiu*

1931–2021

© Nacionalinis vėžio institutas, 2021

Leidinio rėmėjas **NOVARTIS**

KLINIKA

PASIEKIMAI PER METUS

130 000

ambulatorinių
konsultacijų

12 000

hospitalizacijų ir
dienos chirurgijos
paslaugų

110 000

diagnostinių
radiologinių
tyrimų

4 000

intervencinių
procedūrų

6 000

operacijų
dėl vėžio

1 500

genetinės
diagnostikos
tyrimų

25 000

medikamentinio
priešvėžinio gydymo
procedūrų

50 000

spindulinės terapijos
procedūrų

MOKSLAS

PASIEKIMAI PER METUS

70

mokslinių
publikacijų

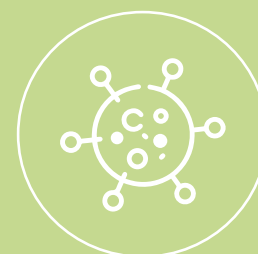
60

mokslo
projektų

40

mokslo
temų

40

klinikinių
tyrimų

500

pacientų,
dalyvaujančių
klinikiniuose ir
biomediciniuose
tyrimuose

Prof. Sonata Jarmalaitė
Nacionalinio vėžio instituto direktoriaus
pavadootoja mokslui ir plėtrai,
laikinaei einanti direktorės pareigas

*„Efektyviausios vėžio
diagnostikos ir gydymo
paslaugos teikiamos
centruose, kuriuose
gilio mokslinių tyrimų
tradicijos, kur mokslas ir
klinika dešimtmečiais
veikia išvien.“*

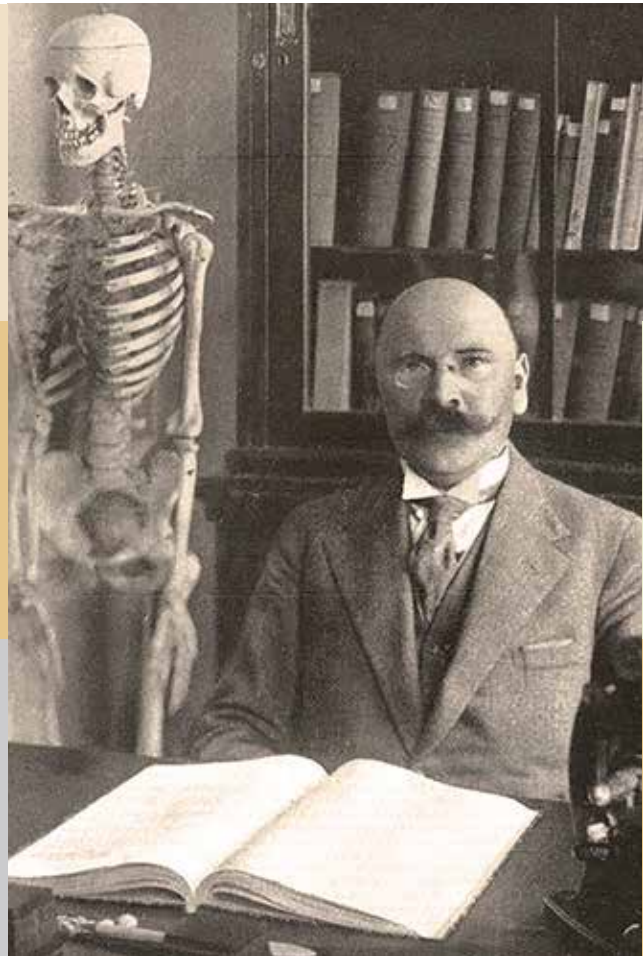
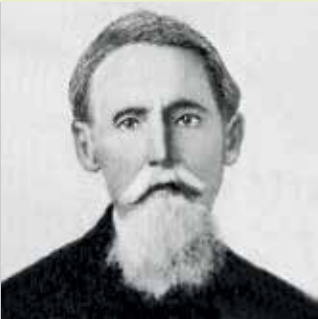

Prof. Saulius Cicėnas
Nacionalinio vėžio instituto direktoriaus
pavadootojas klinikai

*„Įvyko vėžio gydymo
proveržis ir Nacionalinio
vėžio instituto klinika turi
visas reikiamas priemones
teikti aukščiausio lygio,
tarptautinius standartus
atitinkančio, onkologinių
ligų gydymo paslaugas.“*

Istorija

Vėžys mokslo ir praktikos akiratyje

XX a. pradžioje dėl patologų, chirurgų ir kitų sričių specialistų darbo susikaupė nemažai naujų žinių apie piktybinių navikų atsiradimą, jų plitimą, diagnostiką ir chirurginio gydymo galimybes. Pasaulyje būrėsi įvairių specialybių gydytojai: chirurgai, radioterapeutai, higienistai, ir kūrė kovos su vėžiu organizacijas: 1913 m. pradėjo veikti Amerikos vėžio draugija, 1918 m. prancūzų, anglų ir amerikiečių vėžio draugijos sukūrė pirmąją tarptautinę lygą.

Tai turėjo įtakos naujos medicinos srities – onkologijos – formavimuisi, kūrėsi specializuotos onkologijos įstaigos: 1926 m. įkurtas Gustave Roussy institutas Paryžiuje, 1932 m. – Radžio institutas Varšuvoje.

Tarpukario Lietuvoje onkologijos integracija į teorines ir klinines disciplinas vyko Lietuvos universitete, kuris 1930 m. pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Lietuvos chirurgijos puoselėtojas, novatorius, įžymus chirurgas, bendrosios ir operacinės chirurgijos dėstytojas profesorius Vladas Kuzma domėjosi vėžiu sergančių ligonių gydymu ir, būdamas aktyvus Kovos su vėžiu draugijos narys, rengė Lietuvos onkologijos instituto viziją. Profesoriaus Kazimiero Buinevičiaus vadovaujamojoje Vidaus ligų katedroje buvo tyrinėjama skrandžio patologija. Teorinės onkologijos klausimai buvo gvildenami Fiziologijos (vedėjas profesorius Vladas Lašas), Patologinės anatomijos (vedėjas profesorius Emilis Vinteleris), Histologijos (vedėjas profesorius Ėberis Landau iš Berno), Farmakologijos ir farmacijos (vedėjas profesorius Petras Raudonikis) katedrose.

Sergančiųjų vėžiu ligoninė ir institutas

1931 m. Stepono Batoro universiteto Medicinos fakulteto Bendrosios ir eksperimentinės patologijos katedros vedėjas profesorius Kazimieras Pelčaras su kolegomis įsteigė Vilniaus kovos su vėžiu komitetą. Tų pačių metų gruodžio 1 d., gavus miesto magistrato leidimą užimti keletą kambarių senelių ir nepagydomų ligonių namuose, Polocko g. 6 pradėjo veikti Sergančiųjų vėžiu ligoninė ir institutas. Iš pradžių ten tebuvo keliolika lovų, tačiau, laikui bėgant, įstaiga augo ir stiprėjo. Dažniausiai buvo gydomi išplitusių vėžiu sergantys pacientai. Taip pat buvo atliekami mokslo darbai – tyrinėjamas ligonių kraujo serumas ir gilinamasi į biologines vėžio vystymosi problemas.

1934 m. Kovos su vėžiu komiteto nutarimu institutą oficialiai imta vadinti Vilniaus kovos su navikais tyrimo-gydyimo institutu. Jame buvo toliau vykdomi mokslo tyrinėjimai. Ligonius gydyti bandyta nauju priešvėžiniu preparatu kefalinu, taikyta spindulinė terapija radioaktyviuoju radžiu. Institutas veikė iki 1941 m.

1944 m. Pylimo g. 46, buvusiose žydų geto patalpose, vėl atidaryta Vilniaus miesto onkologijos ligoninė, kuri 1945 m. reorganizuota į Respublikinį onkologinį dispanserį. Jame buvo poliklinika, 40 lovų stacionaras, rentgeno ir radžio terapijos, rentgenodiagnostikos kabinetai bei klinikinės laboratorijos.

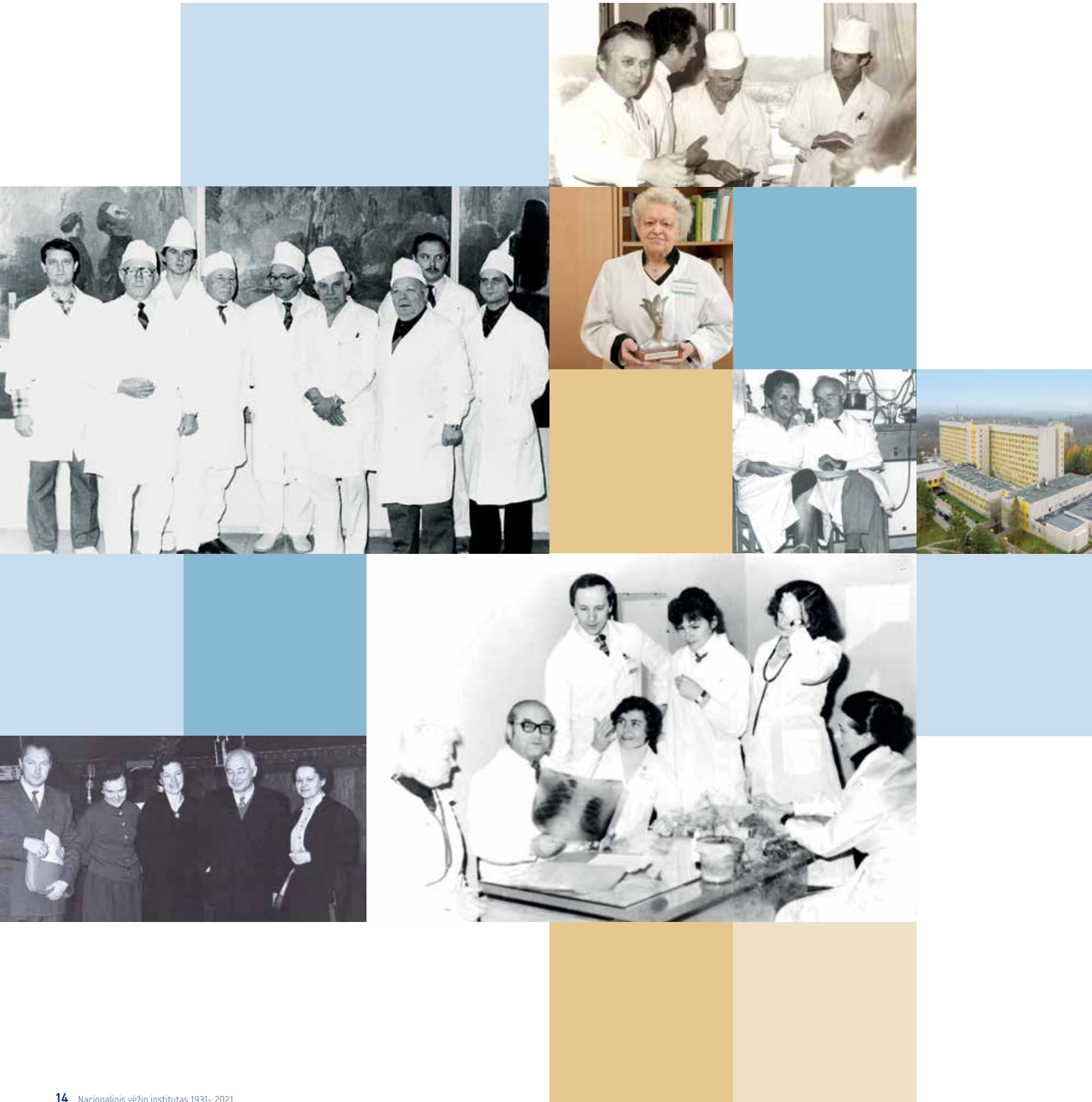
Onkologijos mokslinio tyrimo institutas

1945 m. įkurtas Lietuvos mokslų akademijos Eksperimentinės medicinos ir onkologijos institutas, kuriame toliau plėtotas onkologijos mokslas. Šio instituto organizatorius buvo profesorius Vytautas Girdzijauskas. Profesoriaus Kazimiero Pelčaro mokiniui dr. Michailui Kučarovui buvo patikėta vadovauti Onkologijos sektoriui. Po jo mirties, iki 1957 m., Onkologijos sektoriaus darbus tęsė doc. Jonas Rimšelis, dirbo gydytojai Viktoras Kutorga ir Stasys Kebas, aspirantai gydytojai Elena Moncevičiūtė, Albertas Telyčėnas, Algirdas Jackevičius, Liudvika Laima Griciūtė.

Pagrindinėje praktinės onkologijos įstaigoje – Respublikiniame onkologiniame dispenseryje – pradėta aktyvi gydomoji veikla, įrengtas operacinis blokas, įdiegtos tokios operacijos kaip skrandžio rezekcija, mastektomija, apatinės lūpos rezekcija, imta taikyti chemoterapija embichinu, terapija radioaktyviuoju radžiu.

1957 m. Lietuvoje įkurtas savarankiškas Onkologijos mokslinio tyrimo institutas, kurio klinikinė bazė tapo Respublikinis onkologijos dispenseris. Instituto direktoriumi paskirtas profesorius Albertas Telyčėnas.

Onkologijos mokslinio tyrimo institute buvo vykdoma priešnavikinių preparatų paieška ir jų aktyvumo tyrimai, plėtojama ankstyvoji piktybinių navikų diagnostika ir terapija, dirbo nemažas būrys įžymių Lietuvos onkologų mokslininkų: Viktoras Kutorga, Pranas Makariūnas, Borisas Luchtanas, Laima Liudvika Griciūtė, Mečys Stukonis, Zofija Stukonienė, Janina Didžiapetrienė. Sistemine kovoje su vėžiu aiškėjo pirmosios vėžio prevencijos tendencijos, drauge su tyrėjais brendo chirurgai Petras Norkūnas, Jonas Gagiškis, Eugenijus Katinas, Jonas Vaitkevičius, Algimantas Kriščiūnas, Pranas Naujokaitis, chemoterapeutas Paulius Breivis, radiologai Konstantinas Povilas Valuckas, Viktoras Mamontovas, epidemiologas Juozas Kurtinaitis ir kiti.

Prof. A. Telyčėno iniciatyva Vilniuje, Santariškių rajone, pradėta ir 1979 m. baigta naujo instituto pastato ir didžiulės klinikos statyba. Naujose patalpose įsteigta 15 specializuotų įvairaus profilio klinikinių, eksperimentinių ir diagnostinių skyrių. Atidaryta poliklinika, įvairūs specializuoti kabinetai ir operacinės. Nauja klinika galėjo priimti iki 450 ligonių. Išliko ir 200 lovų klinika Polocko gatvėje.

Institute Santariškėse savo profesinį kelią pradėjo nauja onkologų klicistų karta: chirurgai Eugenijus Stratilovas, Saulius Cicėnas, Algimantas Mudėnas, Saulius Bružas, Egidijus Sėngaila, Valerijus Ostapenko, Dainius Piščikas, urologai Tadas Petrėitis, Feliksas Jankevičius, Vladas Lazutka, Albertas Ulys, Arvydas Zykus, Saulius Žilys, ginekologai Sigitė Petrėitis, Birutė Intaitė, Eugenijus Drulia, chemoterapeutai Teresė Pipirienė-Želvienė, Janina Strimaitienė, Audronė Cicėnienė, Ričardas Kriaučiūnas, radiologai Rėmūnas Ambrozaitis, Vladas Pipiras, radioterapeutai Valerijus Špikėlovas, Romualdas Mickevičius, Dalija Meškauskienė, Ernestas Janulionis, Violeta Jurgelevičienė, Genovaitė Juškevičienė, Arvydas Burneckis.

1982 m. vadovavimė Onkologijos mokslinio tyrimo institutui perėmė profesorė Liudvika Laima Gričiūtė. Instituto klinika įgijo savarankišką statusą ir vadintė Klinika prie Onkologijos mokslinio tyrimo instituto. Joje gydyti ligoniai, sergantys įvairių lokalizacijų (išskyrus smegenų ir akių bei leukozes) piktybiniais navikais. Lovų klinikoje padėugėjo iki 520.

1982–1990 m., tiriant navikų paplitimė ir jų atsiradimo priežastis, buvo bandoma pagrįsti vėžio profilaktikos galimybes Lietuvoje, atliekama naujų priešnavikinių ir antikancerogeninių preparatų sintezė bei jų eksperimentiniai ir klinikiniai tyrimai, tobulinama diagnostika ir kompleksinis gydymas.

Mokslo dėrbuotojai aktyviai dalyvavo kompleksinėse programose, skirtose tirti atskirų Lietuvos pramonės rajonų gyventojų sergamumė įvairių lokalizacijų piktybiniais navikais, taip pat aplinkos užterštumė cheminiais kancerogenais. Paruoštės kancerogeninių medžiagų šaltinių Lietuvoje žemėlapis.

Onkologijos mokslinio tyrimo institute Vėžio registras buvo įkurtas 1984 m., nors piktybiniai navikai Lietuvoje pradėti registruoti gerokai ankščiau. Prie pasaulinius standartus atitinkančio Vėžio registro sukūrimo itin prisidėjo Valerija Glinskienė, Mečys Stukonis, Romualdas Gurevičius.

Lietuvos onkologijos centras

1990 m., tobulinant onkologinės tarnybos valdymo struktūrą, Onkologijos mokslinio tyrimo institutas ir klinika prie jo buvo reorganizuoti į Lietuvos onkologijos centrą, kuriam 1995 m. suteiktas valstybinės mokslo įstaigos statusas. Direktoriumi paskirtas prof. profesorius Konstantinas Povilas Valuckas.

Pagrindinės centro funkcijos buvo:

- mokslo tiriamieji darbai;
- piktybinių navikų diagnostika ir gydymas;
- sergančiųjų piktybiniais navikais apskaita;
- studentų bei rezidentų mokymas ir gydytojų tobulinimas.

Įsteigtas Hospitalinis registras, kurio tikslas – kaupti duomenis apie visus stacionare gydomus ligonius. Aktyviai onkologinės tarnybos darbe dalyvavo išplėstas Vėžio registras, kuriame buvo kaupiami duomenys apie visus Lietuvoje įregistruojamus piktybinius navikus. Šie duomenys leido analizuoti onkologinę situaciją Lietuvoje – navikų paplitimą, sergamumą piktybiniais navikais, mirtingumą nuo jų, įvertinti ligonių gyvenimo trukmę ir kt. – ir teikti siūlymus, kaip ją pagerinti, padėjo įvertinti gydymo efektyvumą, atlikti epidemiologinius bei kitokius mokslinius tyrimus.

Pradėta kurti onkologinių ligonių reabilitacijos programa, o Lietuvos regionuose imtasi parengiamųjų darbų vykdyti gyventojų sveikatos būklės atrankinės patikros dėl gimdos kaklelio patologijos ir krūties vėžio programos.

Naudojant šiuolaikinius imunohistochemijos, tėkmės citometrijos bei kai kuriuos molekulinės biologijos metodus, pradėti tyrinėti žmogaus navikų biologiniai žymenys, kurie yra svarbūs atsakui į gydymą įvertinti ir ligos prognozei nustatyti. Tobulinant diagnostiką, sukurtos įvairių lokalizacijų navikų diferencinei diagnostikai skirtos paciento kompleksinio ištyrimo schemas.

Klinikoje įdiegti nauji gydymo būdai: fotodinaminė navikų terapija, kontaktinė Cf-252 neutronų spindulinė terapija. Buvo tobulinamos balso atkūrimo po gerklų operacijos metodikos, įdiegtos krūties atkuriamosios operacijos, pradedama rengti onkologinių ligonių reabilitacijos programa.

1997 m. Lietuvos onkologijos centre buvo atliktos pirmosios Lietuvoje vaizdo torakoskopinės operacijos. Centre vykdytos dvi valstybinės programos: „Onkologinių ligų profilaktika“ ir „Lazerinė fotosensibilizacija navikų terapijoje“. Pastaroji programa vykdyta drauge su Vilniaus universitetu, Kauno technologijos universitetu ir Biochemijos institutu. 1993 m. už fotodinaminės navikų terapijos krypties darbus instituto darbuotojų kolektyvui suteikta JAV mokslininko T. Maimano premija.

Lietuvos onkologijos centro darbuotojai dalyvavo tarptautinėse EURAQA ir EROPAQ (radioterapijos kokybės užtikrinimo) programose, PSO, TATENA bei Tarptautinio vėžio tyrimų centro remiamuose projektuose.

Centro darbuotojai, dalyvaudami Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentų ir rezidentų mokomajame bei gydytojų kvalifikacijos kėlimo procese, parengė įvairias mokomąsias priemones.

Vilniaus universiteto onkologijos institutas

2002 m. kovo 12 d. Valstybinė mokslo įstaiga Lietuvos onkologijos centras pertvarkytas į Vilniaus universiteto Onkologijos institutą su klinika. Direktoriumi išrinktas profesorius Konstantinas Povilas Valuckas.

2007 m. įkurti du centrai – Vėžio kontrolės ir profilaktikos bei Mokslinių tyrimų, kuriame pradėjo darbą keturios laboratorijos: Kancerogenezės ir navikų patofiziologijos, Molekulinės onkologijos, Imunologijos ir Biomedicininės fizikos. Toliau plėtojami molekulinės biologijos tyrimai, nagrinėjamos nanomedicinos galimybės.

Atskiri institute vykdomi mokslo darbai sujungti į keturias programas:

- Organizmo ir naviko sąsajos tyrimai: epidemiologiniai, laboratoriniai ir eksperimentiniai. Vykdam programą, tyrinėjami įvairūs vėžio rizikos veiksniai, nustatomi imuninės ir antioksidacinės sistemų būklės pokyčiai kancerogenezės ir gydymo metu, eksperimentuojant su gyvūnais, tyrinėjamos naujų technologijų galimybės siekiant jas pritaikyti onkologijos praktikoje.
- Piktybinių navikų diagnostikos tobulinimas. Nustatomi veiksniai, lemiantys onkologinėmis ligomis sergančių pacientų gydymo taktiką ir išgyvenamumo prognozę.
- Onkologinių ligonių gydymo individualizavimas. Vykdam programą, siekta sukurti biologinių žymenų sistemą, leidžiančią parinkti optimalią personalizuotą vėžio sergančio paciento gydymo taktiką.
- Onkologinių ligonių gyvenimo kokybės užtikrinimo sistemos kūrimas. Siekiama įvertinti onkologinių pacientų gyvenimo kokybės pokyčius ir nustatyti juos lemiančius veiksniai.

Instituto padaliniai, vykdydami mokslinę ir klinikinę veiklą, per metus paskelbė daugiau kaip 20 straipsnių leidiniuose, įrašytuose į Mokslinės informacijos instituto (ISI) sąrašą, ir daugiau kaip 60 straipsnių kituose tarptautiniuose bei Lietuvos recenzuojamuose periodiniuose mokslo leidiniuose, įtrauktuose į tarptautines duomenų bazes, rengė monografijas, mokomąsias knygas.

Aktyviai vyko pedagoginis procesas – instituto darbuotojai skaitė paskaitas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentams bei magistrantams. Bakalauro ir magistro darbus institute atliko Medicinos, Gamtos mokslų, Fizikos bei Chemijos fakultetų studentai. Buvo rengiami radioterapinės ir chemoterapinės onkologijos specialistai.

Vykdomos biomedicinos, medicinos krypties, citologijos, onkologijos, kancerologijos sričių doktorantūros studijos. Jų tikslas – parengti minėtos šakos daktarus, turinčius ne tik onkologijos, bet ir gretimų šakų (molekulinės biologijos, genetikos, medicinos fizikos) teorinių žinių bei gebančius atlikti aukščiausio lygio mokslo tiriamuosius darbus ir pritaikyti gautus rezultatus, gydant sergančiuosius piktybiniais navikais.

2003 m. už fotodinaminės navikų terapijos krypties darbus grupei instituto darbuotojų suteikta Valstybinė mokslo premija.

Nuo 2008 m. institutas – Europos vėžio institutų organizacijos (OECI) narys.

Vykstant parengiamiesiems darbams OECI akreditacijos procesui, remiantis buvusios Gydytojų onkologų komisijos patirtimi, pradėta dirbti laikantis multidisciplininės specialistų komandos (MDK) principų. Pirmieji MDK posėdžiai vyko jau 2012 m., kur buvo aptariami krūties vėžiu sergančių pacientų individualūs gydymo planai.

2013 m. Vilniaus universiteto Onkologijos institutui, vienam iš nedaugelio Rytų Europoje, suteikta Europos vėžio institutų organizacijos akreditacija.

Nacionalinis vėžio institutas

2014 m. LR Seimas priėmė įstatymą, kuriuo Vilniaus universiteto Onkologijos institutas pervardytas į Nacionalinį vėžio institutą. Jis tęsė savo veiklą kaip vienintelis daugiaprofilinis klinikinis vėžio centras Lietuvoje. Institute toliau vykdomi onkologijos moksliniai tyrimai, teikiamos specializuotos sveikatos priežiūros paslaugos Lietuvos gyventojams, kartu su Vilniaus universitetu rengiami mokslininkai ir specialistai.

Nacionalinio vėžio instituto misija – pasitelkus naujas technologijas (genomikos, proteomikos, transkriptomikos visuminio tyrimo, nanomokslų, eksperimentinės onkologijos, imunologijos, epidemiologijos ir kt.) bei modernius diagnostikos ir gydymo metodus, užtikrinti savalaikę piktybinių navikų diagnostiką ir visavertį sergančiųjų gydymą, gerinti gydymo prieinamumą bei onkologinių ligonių gyvenimo kokybę, vykdyti vėžio prevenciją ir informacijos sklaidą.

Mokslinė minėtų krypčių veikla vyko sėkmingai, tarp instituto strateginių uždavinių tarptautiniu lygiu buvo mokslo darbų integravimas į bendrąją Europos mokslinių tyrimų erdvę, šalies lygiu – bendros su kitomis Lietuvos švietimo institucijomis mokslo programos sukūrimas, instituto lygiu – glaudi sąsaja tarp klinikos ir mokslo, siekiant greitai ir kokybiškai į klinikinę praktiką įdiegti tyrimų rezultatus.

Plečiamas tarptautinis bendradarbiavimas – 2014 m. pasirašytos keturios naujos tarptautinės sutartys su užsienio šalių onkologijos įstaigomis. Aktyviau įsitraukiama į Europos Sąjungos struktūrinių fondų, įvairių tarptautinių institucijų, valstybės biudžeto, kitomis lėšomis finansuojamas programas bei projektus.

Nacionalinio vėžio instituto Mokslinių tyrimų centre veikia Biomedicinos fizikos laboratorija su Atviros prieigos centru, Imunologijos, Molekulinės onkologijos bei Kancerogenezės ir navikų patofiziologijos laboratorijos, biobankas.

Nacionalinio vėžio instituto Vėžio kontrolės ir profilaktikos centre analizuojami populiariausiame Vėžio registre sukaupti duomenys apie Lietuvoje registruojamus piktybinius navikus. Pagal šiuos duomenis vertinamas įgyvendinamų vėžio kontrolės priemonių efektyvumas šalyje.

Nacionalinio vėžio instituto klinikos Radiologijos, branduolinės medicinos ir konsultacijų, Spindulinės ir medikamentinės terapijos, Onkochirurgijos centruose teikiamos aukščiausio lygio onkologinės chirurgijos, spindulinės terapijos bei medikamentinio gydymo paslaugos.

Nacionaliniam vėžio institutui 2013–2015 m. vadovavo laikinai direktoriaus pareigas einantis profesorius Narimantas Evaldas Samalavičius, 2015–2016 m. – direktoriaus funkcijas atliekantis dr. Eduardas Aleknavičius, 2016–2019 m. – direktorius profesorius Feliksas Jankevičius.

Šiandien

Nacionalinis vėžio institutas šiandien

Nacionalinis vėžio institutas savo 90 metų veiklą galėtų įvardyti kaip ne vienos kartos profesionalių mokslininkų ir klinikistų atsidavusį darbą, skirtą naujoms kovos su vėžiu – sudėtinga, sunkia, bet dėl mokslo pažangos vis geriau kontroliuojama liga – priemonėms atrasti.

Nacionaliniam vėžio institutui šiandien tenka atsakinga, tiesiogiai su moksliniais tyrimais susijusi misija, kurios tikslas – ilgainiui pozityviai keisti nedžiuginančią vėžio statistiką Lietuvoje. Bendradarbiaujant su kolegomis tiek Lietuvoje, tiek Europos ir pasaulio mokslinių tyrimų erdvėse, atliekami tarptautinio lygio onkologijos mokslo tyrimai, susiję su nanotechnologijomis, molekuline biologija, genetika bei pažangiausia imunoterapija. Specialistai gali nustatyti genetines pažaidas, kurių pagrindu taikoma biologinė terapija. Įvaldę aukščiausiąs molekulinės diagnostikos technologijas, jie sugeba identifikuoti pacientus, kuriems būtų naudingas vienas ar kitas taikinių terapijos būdas.

Nacionaliniame vėžio institute, siekiant sumažinti sergamumą onkologinėmis ligomis ir mirtingumą nuo jų bei pailginti sergančiųjų gyvenimo trukmę, pagerinti jų gyvenimo kokybę, vykdomi į pacientą orientuoti tarptautinio lygio mokslo tiriamieji darbai: 58 biomedicinių tyrimų projektai, 41 klinikinis tyrimas.

Nacionaliniame vėžio institute vykdomos trys mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros mokslo programos:

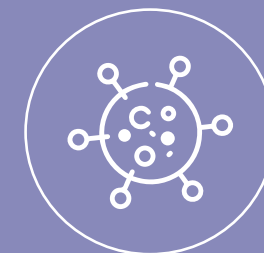
Kancerogenezės bei piktybinių navikų epidemiologijos tyrimai vėžio profilaktikai plėtoti –

taikant epidemiologinius tyrimų metodus, analizuojama aplinkos, socioekonominių bei endogeninių veiksnių įtaka onkologinėms ligoms pasireikšti.

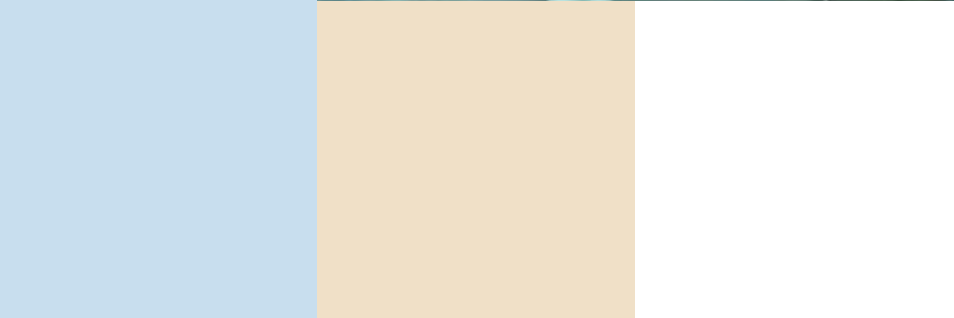
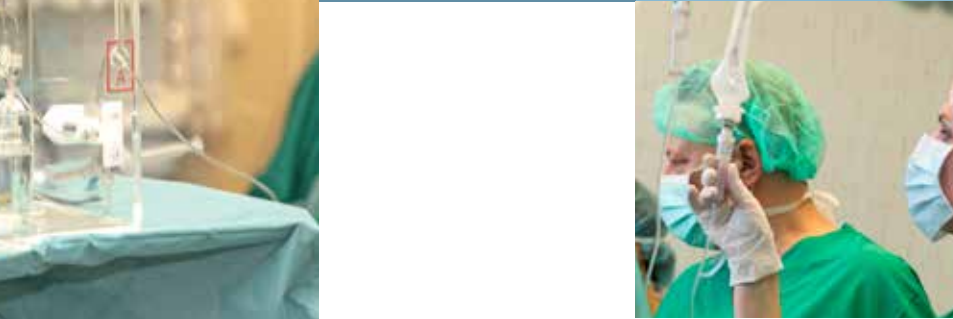
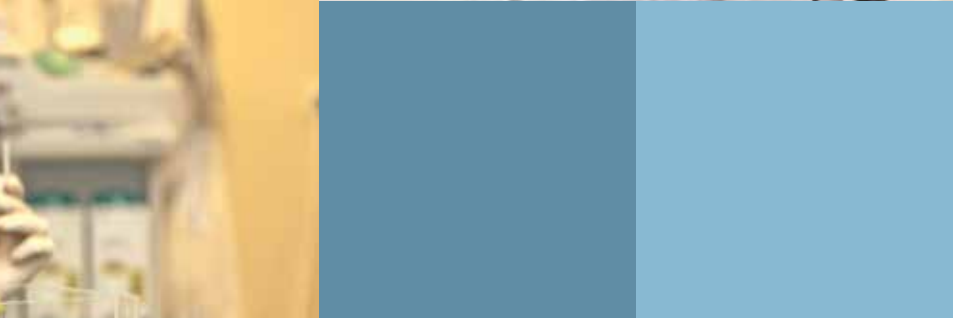
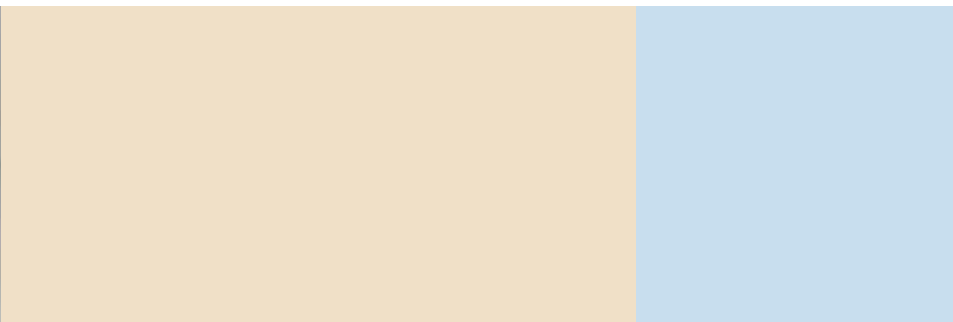
Vėžio ankstyvosios diagnostikos tobulinimas –

pasitelkiant minimaliai invazines nanomedicinos bei genomines technologijas, kuriamos ir į praktiką diegiamos inovatyvios navikų vaizdinimo bei molekulinės diagnostikos priemonės, skirtos anksti nustatyti onkologines ligas.

Piktybinių navikų individualizuoto gydymo technologijų plėtra –

kuriamos priešvėžinės terapijos individualizavimo strategijos, diegiant naujos kartos predikcinius žymenis ir kuriant inovatyvias gydymo technologijas.

Mokslo pažanga mūsų pacientams

Per pastaruosius 20 metų pasaulinėje *Clarivate analytics Web of Science* duomenų bazės žurnaluose autoriai iš įvairių Lietuvos mokslo institucijų publikavo netoli tūkstančio straipsnių vėžio tematika. Reikšmingą jų dalį – beveik trečdali – sudaro Nacionalinio vėžio instituto gydytojų ir mokslininkų darbai, labai prisidedantys prie onkologijos mokslo žinių, kurios pasiekia pacientus kaip naujausi, efektyviausi diagnostikos ir gydymo būdai, gausinimo.

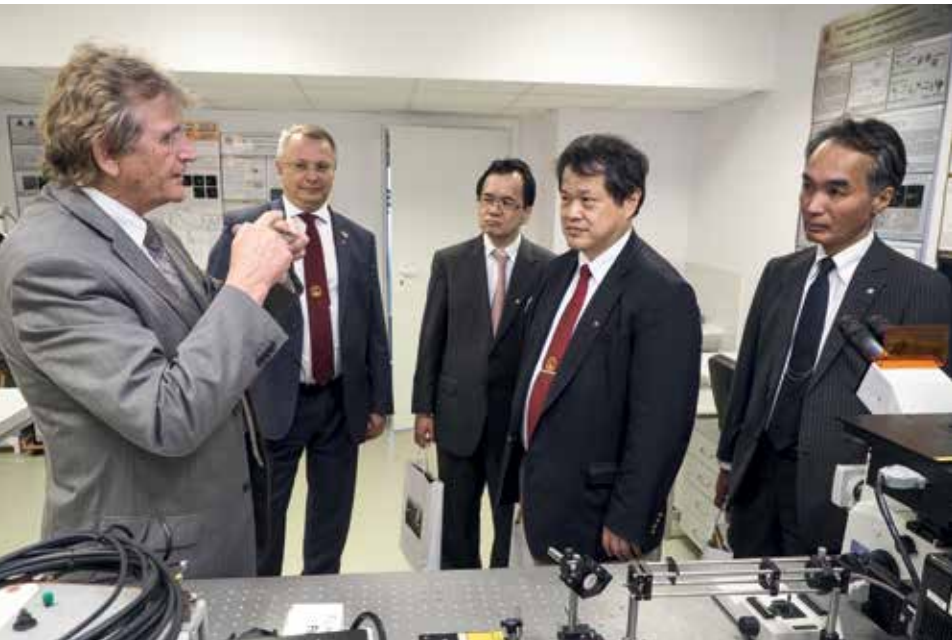
Išskirtinai inovatyvūs nanotechnologijų, genomikos, metagenomikos, imunologijos, epidemiologijos darbai. Prasmingos klinikistų publikacijos – Lietuvos tyrėjai tarptautiniuose klinikinių tyrimų konsorciimuose užima lyderiaujančias pozicijas. Svarbūs ir tie mokslo darbai, kurie kyla iš kasdienės praktikos, sudėtingų klinikinių atvejų aprašymai.

Nacionalinis vėžio institutas yra tarptautinių tinklų, asociacijų, megaprojektų dalis – atstovauja šalį BBMRI-ERIC tinkle, Milijono genomų projekte, Europos horizontų, Europos vėžio misijos ir Europos kovos su vėžiu plano veiklose.

Vis dažniau publikacijas rengia jaunoji NVI karta – doktorantai. Kartų, informacijos, metodikų perdavimas ir perimamumas yra svarbūs Nacionalinio vėžio instituto kompetencijos ir lyderystės augimo veiksniai.

2019 m. Lietuvos mokslo premija už mokslinių darbų ciklą, skirtą šiuolaikiniams vėžio žymenims identifikuoti, jų diagnostinei, prognozei ir predikcinei vertei nustatyti bei pritaikyti klinikinėje praktikoje įvertinti Nacionalinio vėžio instituto mokslininkai.

Nacionalinio vėžio instituto Vėžio epidemiologijos, Biomedicininės fizikos su Atviros prieigos centru, Genetinės diagnostikos su Vėžio žymenų grupe, Molekulinės onkologijos, Imunologijos, Klinikinės onkologijos su klinikinių tyrimų grupe laboratorijose vykdomi taikomieji onkologijos bei gretimų sričių moksliniai tyrimai, kompleksiniai biomedicininiai tyrimai.

Biobanke, modernioje aukšto technologinio lygio infrastruktūroje, siekiant plėtoti modernius biomedicininis tyrimus, kurti naujas gydymo bei diagnostikos priemones bei technologijas, saugomi standartizuotai surinkti biologiniai žmogaus mėginiai ir su jais susijusi klinikinė informacija, skirta Lietuvos ir pasaulio mokslinei bei industrinei bendruomenei. Biobanke sukaupta daugiau nei 17 tūkst. mėginių.

Vėžio registre, juridškai įteisintame 2016 m., sukaupta informacija apie beveik 600 tūkst. unikalių ligos atvejų. Registras teikia informaciją apie onkologinius susirgimus tiek Lietuvos moksliniams projektams ir tyrėjams, tiek dalyvaujantiems tarptautinėse studijose.

MOKSLINIŲ TYRIMŲ LABORATORIJOS

- Vėžio epidemiologijos laboratorija
Vedėja – doc. dr. Giedrė Smailytė
- Biomedicininės fizikos laboratorija
su Atviros prieigos centru
Vedėjas – prof. Ričardas Rotomskis
- Genetinės diagnostikos laboratorija
su Vėžio žymenų grupe
Vedėja – dr. Rasa Sabaliauskaitė
- Molekulinės onkologijos laboratorija
Vedėjas – prof. Kęstutis Sužiedėlis
- Imunologijos laboratorija
Vedėja – prof. Vita Pašukonienė
- Klinikinės onkologijos laboratorija
su klinikinių tyrimų grupe
Vedėjas – doc. dr. Vincas Urbonas
- Biobankas
Vedėja – dr. Daiva Dabkevičienė
- Vėžio registras
Vedėja – Ieva Vincerževskienė

Klinikoje – kokybiškos paslaugos pacientams

Nacionalinio vėžio instituto – 2018 m. Europos vėžio institutų organizacijos reakredituoto klinikinio vėžio centro – klinikiuose padaliniuose teikiamos kokybiškos, saugios, tarptautinius standartus atitinkančios sveikatos priežiūros paslaugos onkologiniams pacientams. Taip pat drauge su moksliniais padaliniais ir nacionalinėmis bei tarptautinėmis institucijomis vykdomi svarbūs onkologijos srities moksliniai bei visų klinikinių fazių, nuo pirmosios iki ketvirtosios, tyrimai.

Profesionalus ir kompetentingas klinikinių padalinių darbas padeda įgyvendinti sergamumo onkologinėmis ligomis ir mirtingumo nuo jų mažinimo politiką, stiprinti vėžio profilaktiką ir kontrolę Lietuvoje.

Klinikinis darbas, siekiant užtikrinti sėkmingą šiuolaikišką vėžio gydymą, vykdomas pagal multidisciplininės medikų komisijos principą. Visų komisijoje dalyvaujančių specialistų pastangos nukreiptos į individualizuotą pacientų gydymą, kiekvienam pacientui parenkant optimalų gydymo metodą. Siekiant pagerinti paslaugų kokybę, diegiami modernūs ir inovatyvūs diagnostikos ir gydymo metodai.

NVI klinikiuose skyriuose teikiamos diagnostinės radiologijos, branduolinės medicinos, ambulatorinės bei stacionarinės chirurginio, medikamentinio, spindulinio gydymo, slaugos, fizinės medicinos ir reabilitacijos paslaugos, psichologo konsultacijos, atliekamos diagnostinės ir gydymosi intervencinės radiologijos procedūros.

Sėkmingas personalizuotas piktybinių navikų gydymas prasideda nuo šiuolaikinės precizinės diagnostikos. Rentgeno, mamografijos, ultragarso tyrimai, kompiuterinė bei magnetinio rezonanso tomografija, diagnostinių radiologinių tyrimo būdų suliejimo technologijos leidžia ne tik anksti pamatyti vėžį, bet ir atlikti gydomąsias intervencines radiologijos procedūras. Diagnostinės ir intervencinės radiologijos skyriuje kasmet atliekama po maždaug 110 tūkst. diagnostinių tyrimų, daugiau kaip 4 tūkst. intervencinių procedūrų.

Daugiaprofilinės klinikos pagrindą sudaro įvairių vėžio lokalizacijų: krūties, virškinamojo trakto, krūtinės, ginekologijos ir urologijos, odos, galvos ir kaklo, padaliniai. Lygiuojantis į tarptautinę pažangą onkologijos srityje, plečiasi indikacijos, kurioms taikomi mažai invaziniai gydymo būdai, atliekant inkstų, kepenų ir plaučių mažų navikų destruktiją, panaudojant įvairius energijos šaltinius (radijo dažnio bangų, mikrobangų ar kt.). Šiandien beveik pusė visų krūtinės operacijų atliekamos naudojant minimaliai invazinę techniką. Vis daugiau operacijų Onkourologijos, Ginekologijos, Bendrosios ir abdominalinės chirurgijos ir onkologijos skyriuose atliekama laparoskopu. Per metus atliekama apie 6 tūkst. chirurginių operacijų.

Šiuolaikinė priešvėžinė medikamentinė terapija taikoma chemoterapijos stacionaro ir dienos stacionaro sąlygomis, kur dirba aukštos kvalifikacijos gydytojai onkologai chemoterapeutai, derinantys klinikos ir mokslo veiklas. Kasmet atliekama apie 25 tūkst. medikamentinio priešvėžinio gydymo procedūrų, taikant visų rūšių chemoterapiją, taikinių terapiją, imunoterapiją, hormonoterapiją, kraujo ir jo komponentų transfuzijas, koreguojant gydymo sukeltus šalutinius reiškinius.

Išorinė spindulinė terapija skiriama maždaug trečdaliui onkologinių pacientų ir realizuojama linijiniais greitintuvais. Taikoma trijų dimensijų konforminė (3D-CRT), moduluoto intensyvumo (IMRT) spindulinė, vaizdais valdoma rotacinė-arkinė ir elektronų terapija, įdiegta spindulinė terapija su kvėpavimo kontrole ir kūno paviršiaus nuskaitymo sistema. Gali būti skiriama radiochirurgija ir frakcionuota stereotaksinė radioterapija. Per metus gydoma daugiau nei 2 tūkst. pacientų, atliekama daugiau nei 51 tūkst. procedūrų.

2014 m. Nacionalinio vėžio instituto Krūties ligų chirurgijos ir onkologijos skyriui Tarptautinės senologijos draugijos įgaliotieji ekspertai suteiktė Krūties ligų kompetencijos centro statusą. Nacionaliniame vėžio institute gydomi apie 50 proc. krūties vėžiu sergančių Lietuvos moterų, taikoma moderniausia krūties vėžio radiologinė bei genetinė diagnostiką, chirurginis, medikamentinis ir spindulinis krūties vėžio gydymo būdai.

2017 m. Europos urologų asociacija ir Europos urologų taryba seniausiam Lietuvoje specializuotam Nacionalinio vėžio instituto Onkourologijos skyriui suteikė Prostatos vėžio kompetencijos centro sertifikatą. Juo pripažįstama, kad NVI Onkourologijos skyrius yra europinio lygio aukščiausios kompetencijos centras, praktikuojantis tarpdisciplininį požiūrį, aprūpintas modernia diagnostikos aparatūra, įskaitant ir šiuolaikinių genetinių tyrimų, atliekantis modernų prostatos vėžio gydymą, vykdamas mokslinius tyrimus ir galintis kuruoti tarptautines stažuotes ir mokymus.

Nacionaliniame vėžio institute dirba beveik tūkstantis darbuotojų, tarp jų – 58 mokslo darbuotojai ir tyrėjai, 184 gydytojai, 328 slaugos specialistai, 179 kiti medicinos darbuotojai.

Mokslo potencialas – 62 mokslų daktarai.

AMBULATORINĖS PASLAUGOS

- Konsultacinės poliklinikos skyrius
Vedėja – dr. Rasa Vansevičiūtė Petkevičienė
- Priėmimo- skubiosios pagalbos skyrius
Vedėja – Janina Buterlevičiūtė

DIAGNOSTIKA

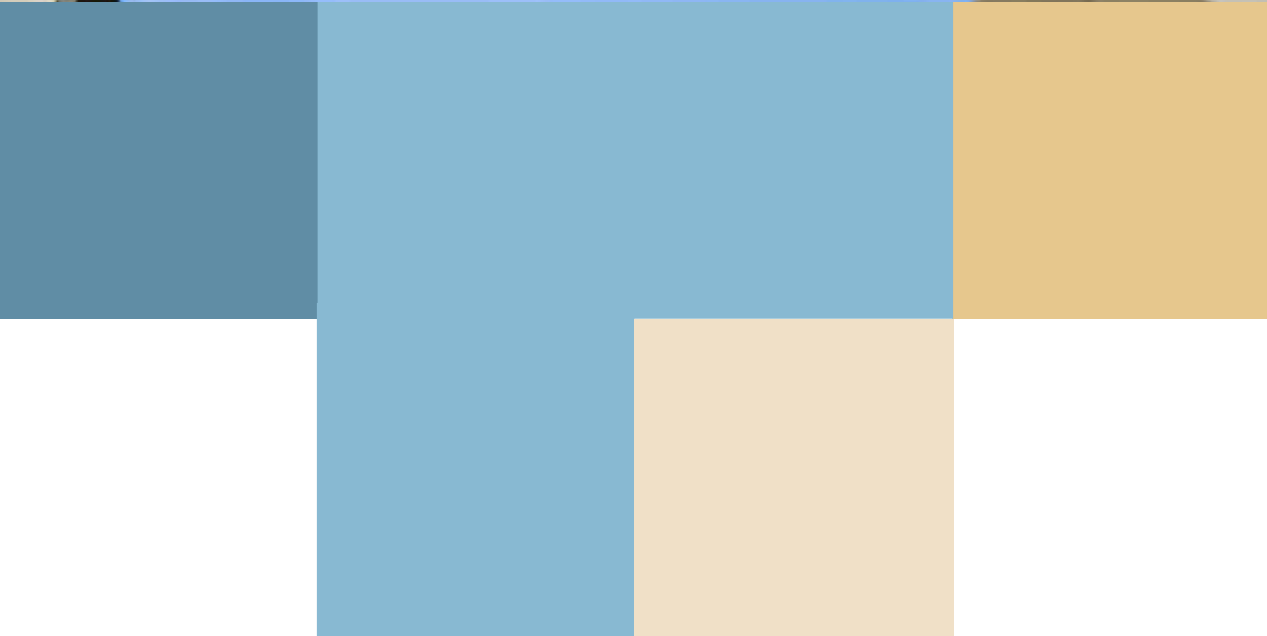
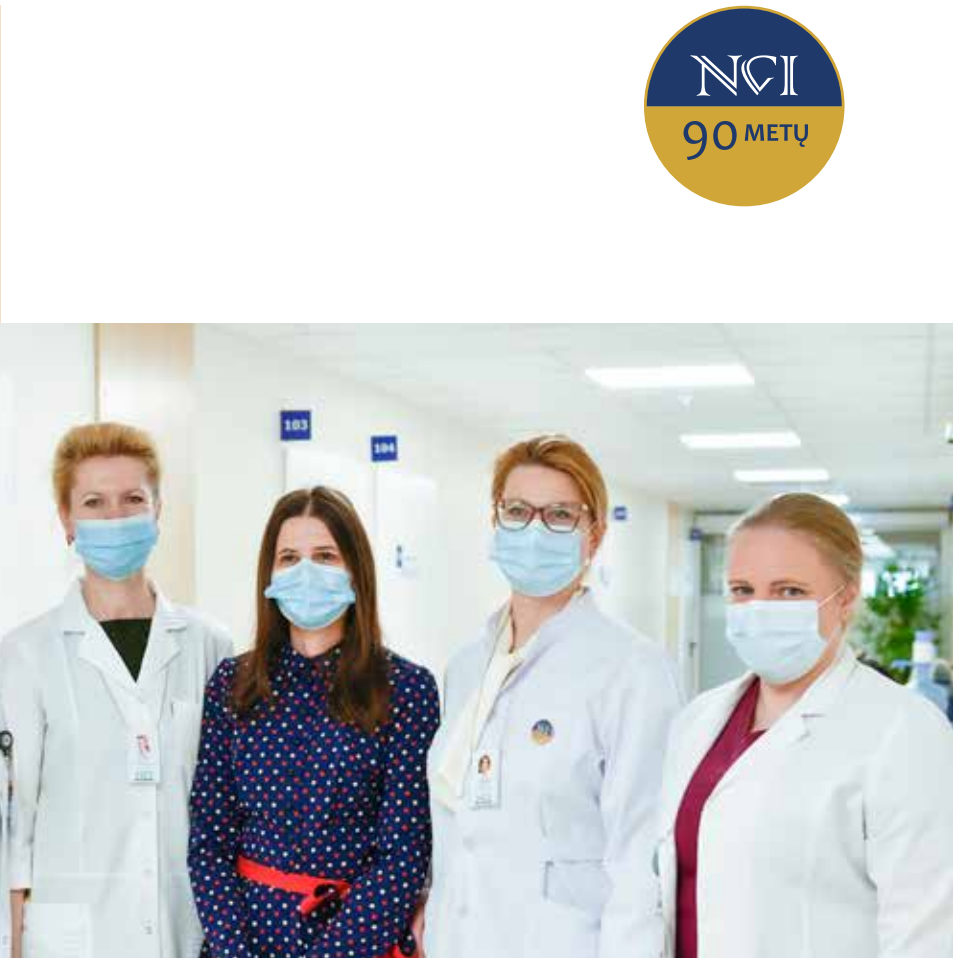
- Laboratorinių tyrimų skyrius
Vedėja – Elvyra Žolobovska
- Kraujo bankas
Vedėja – Tatjana Rudienė
- Diagnostinės ir intervencinės radiologijos skyrius
Vedėja – dr. Jurgita Ušinskienė
- Endoskopinių tyrimų poskyris
Vyr. ordinatorė – Inga Kildušienė
- Genetinės diagnostikos laboratorija su Vėžio žymenų grupe
Vedėja – dr. Rasa Sabaliauskaitė
- Branduolinės medicinos skyrius
Vedėjas – Sigitas Tiškevičius

CHIRURGIJA

- Anesteziologijos, reanimacijos ir operacinės skyrius
Vedėjas – dr. Renatas Tikuišis
- Bendrosios ir abdominalinės chirurgijos ir onkologijos skyrius
Vedėjas – habil. dr. Eugenijus Stratilatosas
- Galvos-kaklo ir odos navikų chirurgijos skyrius
Vedėja – Jolita Gibavičienė
- Krūtinės chirurgijos ir onkologijos skyrius
Vedėjas – dr. Renatas Aškinis
- Onkourologijos skyrius
Vedėjas – dr. Albertas Ulys
- Onkoginekologijos skyrius
Vedėjas – dr. Renatas Aškinis
- Krūties ligų chirurgijos ir onkologijos skyrius
Vedėjas – prof. Valerijus Ostapenko

TERAPIJA

- Chemoterapijos skyrius su dienos stacionaru
Vedėja – doc. dr. Birutė Brasiūnienė
- Onkologinės radioterapijos skyrius
Vedėjas – dr. Arvydas Burneckis
- Aukštų energijų spindulinės terapijos skyrius
Vedėja – Asta Žilevičienė
- Medicinos fizikos skyrius
Vedėjas – dr. Jonas Venius
- Brachiterapijos skyrius
Vedėjas – dr. Ernestas Janulionis

Partnerystė

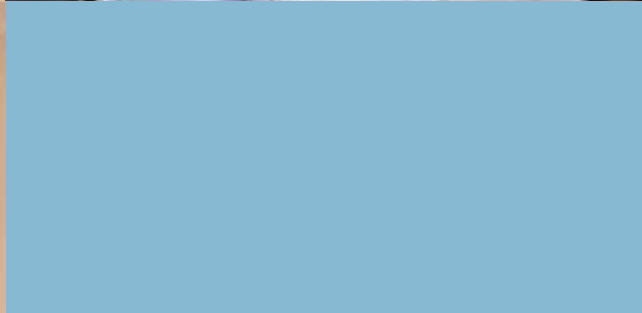
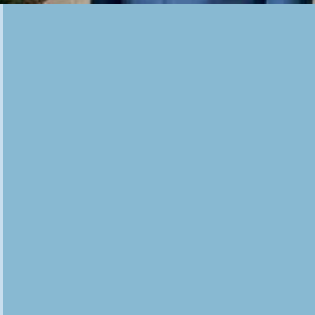
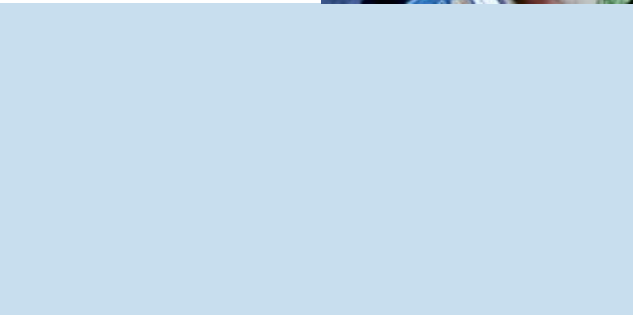
Nacionalinis vėžio institutas bendradarbiauja su vis daugiau įtakos visuomenėje, sveikatos politikoje įgyjančiomis pacientų organizacijomis, kaip yra visame pasaulyje. Vykdomi bendri projektai su Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija. Einant atviros komunikacijos keliu, bendradarbiaujama su Nacionaline krūties ligų asociacija, Lietuvos sergančiųjų prostatos vėžiu draugija, taip pat gausėja kitų socialinių partnerių ratas.

Siekdamas pagerinti vėžio kontrolę Lietuvoje, Nacionalinio vėžio institutas vykdo tikslinę veiklą – padeda didinti šeimos gydytojų kompetenciją onkologinių ligų diagnostikos srityje, plečia bendradarbiavimą su kitomis šalies onkologinę pagalbą teikiančiomis įstaigomis, Lietuvos profesionalių onkologų potencialą naudoja onkologinėms ligoms gydyti, bendrai planuoja ir atlieka mokslinius bei klinikinius tyrimus.

Sėkmingai tęsiamas bendradarbiavimas, vykdant bendrus mokslinius projektus su Vilniaus universitetu, Vilniaus Gedimino technikos universitetu, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu. Tarptautinė partnerystė Nacionalinį vėžio institutą sieja su Baltstogės medicinos universitetu, Vengrijos nacionaliniu onkologijos, Ukrainos R. E. Kaveckio eksperimentinės patologijos, onkologijos ir radiobiologijos, Tatarstano onkologijos institutais, Pietų Korėjos ir Tailando universitetiniais vėžio centrais.

Lietuvos valstybiniai apdovanojimai įteikti profesorui Sauliui Cicėnui, profesorui Valerijui Ostapenko, profesorei Sonatai Jarmalaitei.

Leidinį parengė: Juventa Sartatavičienė,
Janina Didžiapetrienė, Sonata Jarmalaitė

Nuotraukos: iš NVI archyvo, Edmundo Paukštės,
Ievos Budzeikaitės, Butauto Barausko, Vlodo Ščiavinsko

Dizainas Alicija Makauskaitė

Spaustuvė AB „Spauda“